

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 8

ABONAMENTUL

Pentru Anstro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
Vrîi de Duminică pe an
— 4 coroane.
Pentru România și
trănatate pe an:
40 franci.

Manuscripte nu se napoiază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 8

INSERTIUNILE:

de un șir garmend: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Serisori nefrancați nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Lazaronism politic.

...Ci-că era odată într'un sat, un om grozav de leneș. De leneș ce era nici bucătura din gură nu și-o mesteca. Și satul, văzând că acest om nu se dă la muncă nici în ruptul capului, hotărî să l... spânzure, pentru a nu mai da pildă de lenevire și altora. Și așa se aleg vre-o doi oameni din sat și se duc la casa leneșului, îl pun într'un car cu boi, ca pe un butuc nesimțitor și hai cu dănsul la un loc de spânzurătoare...

Astfel își începe Creangă cunoscuta poveste a omului leneș, a celebrului leneș care refuzase să mănânce până și pesmeții, din pricina că... nu erau muiați. Și prin introducerea acesteia nu voim să dovedim alta, decât că întotdeauna au existat tipuri clasice de leneși în poporul nostru. Nu în zădar suntem înrușiți cu Italianii, cu cari avem comune o mulțime de calități bune și rele, între altele și lazaronismul.

Lazaronii se cheamă la frații noștri Italianii, stolul de oameni trântori, cari zac lungiți pe pământul Neapolei, prăjindu-și burta la soare, sau ascunzându-se în umbra migdalilor și a portocalilor. Ei nu se pot numi lazaroni toți cei ce se ascund în umbra unui pretext sau unui rēu existent sau imaginar, pentru a puré dormi în dulce liniște, inactivi, nesimțitori, partizanii ai nimicului absolut.

Un asemenea scut e pasivitatea noastră politică de pildă, în accepția d-lui Rațiu. Tupilați în umbra ei, dorm lazaronii noștri, în frunte cu d-l Rațiu, care este un fel de șef de lazaroni. Întru-cât dă și altora pildă de lenevire. Dorm ca butucii și tac ca peștii și pretextul lor este, că le sunt ferecate mâinile și picioarele și gura astupată.

Se știe, că ori-ce om cu conștiința împacată, când simte cătuși și lanțuri pe brațe, caută mijloacele cum să le sfarme el însuși. Dar nu! Lazaronii noștri își pun toată nădejdea în Dumnezeu, în alte imponderabile și în așteptarea harului de sus ei se culcă pe cealaltă urechie și dorm înainte.

Cunoașteți cazul mai nou. Dl Rațiu este întrebat de către un reporter din țară, ce ar avea de gând să facă, pentru ca să scoată carul național din noroi?! Și bătrânul șef își îndreaptă sufletul spre cerul albastru, se închină odată sfințelor și cinstitelor icoane ale Maicii Domnului și ale tuturor Sfinților și răspunde grav: „Soartea popoarelor e în mâna lui Dumnezeu și în El ne-am pus și noi toată nădejdea și încrederea“...

Da, se'nțelege! Adeca de ce ne-am mai pune nădejdea și încrederea în noi înșine?! Au n'a zis chiar Domnul: „Căutați la paserile cerului, că nici nu seamănă, nici seceră, nici adună în jitniță și Tatăl nostru cel cereșc le hrănește pe ele; socotiți crinii câmpului cum cresc, nici se osteneșc, nici torc“... Da, se'nțelege! De ce vîșta popoarelor nu s'ar pute asemena cu paserile cerului și cu crinii câmpului!?

Dar' bine, iubiți creștini, acesta-i lazaronism! Lazaronism cras, ascuns în umbra legii Domnului! Hai să-i zicem, dacă vreți, Nirvana căci se aseamănă mult cu acel nihilism budhist, care impune credinciosului renunțare la luptă, suprimarea ori-cărei dorințe, așteptare timpită a tot ce va aduce fatala putere a timpului... Șireți Lazaroni! Ei se ascund sub scutul legii lui Crist, ca și a lui Zaratuștra!...

Îmi aduc aminte, că decurând a găsit cineva o analogie între Krüger și Rațiu. Nimic mai fals ca aceasta, nimic mai ofensător pentru marele erou al Transvaalului. Între ei doi e o colosală distanță, înainte de toate în chestiuni de exegesă biblică. Rațiu se conduce de litera scrisă a bibliei, pentru a-și masca lazaronia sa neactivitate, ear' Krüger se conduce de spiritul bibliei, pentru a-și documenta legalitatea luptei. Rațiu speră pasiv și paralel cu speranța sa în D-zeu își doarme somnul de lazaron, ear' Krüger speră activ și paralel cu speranța decurge lupta înverșunată. Unul e încarnățiunea negățiunii speculative, al quietismului obscur și celalalt, înțeleptul Krüger, a pozitivismului ideal. Mai adaugă apoi, că Krüger are pe câmpul de război 32 de nepoți, ear' dl Rațiu are numai pe Gyula și pe Onorio, cu cari împreună moșate la masa spiritistă, consultându o asupra viitorului... Așa dar' nu e greu de pr-vezut, că numele lui Krüger va străluci în istorie ca o pildă, pe când lazaronul e osândit să piară în umbra în care-și trăiește searbada-i viață.

Adevărat, în afară de D-zeu, dl Rațiu mai are nădejde și în frații noștri de peste Munți, pentru-că „d-voastre, frații noștri din Reat — zice d-sa — în urma frumoaseri poziții câștigate în concertul statelor europene, veți pute din când în când să vă ridicați vocea în interesul nostru, căci e imposibil, ca durerile ce le suferim noi să nu fie simțite și de cealaltă parte a corpului nostru național, pe care-l formați D-Voastră“...

Da, da! După iubirea de Dumnezeu urmează numai decât iubirea de frați! (La sine încă tot nu se gândeste!) E bogat în virtuți creștinești venerabilul domn!...

Dar să poftescă să întrebe odată pe Krüger — fiind vorba de el — ce experiențe a făcut dănsul cu această iubire de frate! Cu căciula în mână eroul Transvaalului a colindat țara de țară, frate de frate, palat de palat și li s'a dat să guste cu belșug din această iubire: flori și urale și sgomotoase glorificări. Ear când a venit rândul iubirei efective, i-a fost dat să audă de pretutindenți tenorul cântecului nostru:

„Ochii-mi văd, inima-mi cere,
Ce să fac, când n'am putere“.

Și moșul viteaz a ramas singur, orfan între atâția frați, dar statul lui major nu s'a așternut pe post și rugăciuni, ei ferul cel roșu al burilor continuă a sfîrăi pe carnea Englezilor...

Da, e frumoasă iubire de frate!...

Dar dacă Burii nu găsesc această iubire, cum socoate dl Rațiu că va găsi-o? Căci să nu se uite următoarele: pentru lazaronii nu-și ridică nimeni vocea; leneșilor li-se aplică cel mult o corecțiune; cu oameni citavi și incapabili de muncă nu este nici un frate obligat să simță compătimire; cu neputincioșii răi și iubitori de gâc avă nu e bine a face cauză comună; lupta-te și muncește tu singur, dacă vrei ca „cealaltă parte a corpului național“ să lupte și ea. Și în definitiv lazaronii nu pot fi recunoscuți de conducătorii neamului, nefiind ei decât nește ecescențe ale corpului național. * * *

Kön. ung. Ministerium des Inneren Ziarul *Egyetértés* se supără rău că la casa comonala din Neupest (Ujpest) s'a afișat o instrucție (*Behrungs*), instrucție oficială, din partea ministerului de interne, indicând modul de a se păzi de boalele de pept.

„Cu revoltă luăm știre despre aceasta“... spune kossuthistul, care pretinde că și în chestii de igienă publică „el se trăește în Ungaria să-și țină de a sa datornță să învețe limba statului“.

Dar dacă nemții din Neupest nu priceau limba lui Băffy, ce rost ar mai avea un „utotit“?

„Asă pretinde demnitatea statului maghiar și demonstrarea oficialității limbii maghiare“, — și pise!

Cum pactează Szell cu naționalitățile! — se zice Bánffy.

O nouă apucătură.

( ) Sub titlul de mai sus organul domnilor Rațiu — Coroianu și Titea publică un articol în care suntem învinuiți că provocăm lupta confesională între frați. Dacă unde-va se potrivește, apoi aici de bună seamă se potrivește zicala: „Zi-i soră, gușată!“... Adeca noi, cari am adus dovezi despre cele mai condamnabile acte de proselitism săvîrșite în detrimentul diecesei Aradului și am denunțat pe propagandiștii ca pe niște avenți provocători primejdiși, căci ei tulbură pacea și dragostea dintre frați, noi provocăm lupta confesională!... „Autorisații“ însă și cu surata lor din Brașov, cari prin nici un cuvânt n'au înfierat actele de proselitism săvîrșite cu știrea și aprobarea consistoarelor greco-catolice române din Oradia și Lugoj, sunt păzitorii iubirei frățești dintre Români!

Nici jesuitul cel mai pervers n'ar putea să iasă în public cu o atât de sfruntată insinuare.

Ce să ne mirăm însă? Articolul este semnat de meșterul care a slugit ca ucenic — după propria lui mărturisire — la ziarul „Magyarország“, unde numai respectarea adevărului n'a putut să-și-o însușească. Numai așa ne putem explica îndrăzneala că ne acuză până și pentru atitudinea noastră în afacerea grevei pedagogilor, zicând: „afacerea pedagogilor din Arad a aruncat un odiu asupra lor“.

Ear pe pagina a doua, după ce reproduce ceea ce am citat și noi din „Budapești Hirlap“, adaugă: „Ce zice consistorialnicii aradani la toată hula ce au produs-o asupra școalelor noastre, prin patina și lipsa lor de tact“?

Ce? O să vă răspundem îndată. întâiu de toate să restabilim, în chip cronologic, faptele.

Greva s'a declarat într'o zi de Joui. Atunci adeca elevii din cursul III—IV preparandial n'au voit să se supună regulamentului lucrat de o comisie profesorală și aprobat de consistor. Până Duminică consistorul și-a tot dat osteneala să-i aducă la reson. Și deoarece-ce directorul Hamsea declarase că el „nu poate birui“, deoarece-ce elevii nu-l ascultă, consistorul a numit comisari pe dl Truța, care indulgent și îngăduitor și d-sa, ca bunul episcop Goldiș, abea Marți, va să zică aproape numai după o săptămână, a eschis din Seminar pe capii grevei, șapte la număr.

Ear în acest interval ce au făcut greviștii? S'au dus pela inspectorul școlar maghiar, cărui i-au cerut intervenția față de autoritățile noastre singure în drept să resolve asemenea chestii, au denunțat acolo până și școala superioară de fete; s'au dus conduși tot d'un individ care n'are nici un căpătăiu în Arad, la „Aradi Közlöny“ și „Arad és Vidék“, care s'au și grăbit să-i apere lovind însă în instituțiunile noastre naționale bisericesti și publicând aceleași corespondențe mincinoase pe care le am văzut în „Tribuna“ din Sibiu, în „Gazeta“ și în fișuca din Timișoara.

Nici „Gazeta“ însă și nici „Tribuna“ n'au suflat un singur cuvânt despre greșeala recunoscută acum de însăși tinerii, cari au mărturisit că au fost seduși, — ei ambele surate, după ce publică violențele de limbaj ale dlui Cicio, mai îndrănesc încă să acuze și consistorul și pe noi. Pe consistor probabil pentru-că a rezolvat chestia în chip demn, ear pe noi că n'am alarmat presa maghiară și nu i-am servit neadevăruri și calomnii pe cari să le folosească drept arme împotriva școalei și bisericii naționale ortodoxe române.

Publicul românesc nu este însă compus numai din imbecili și păimași ca cei dela Sibiu, să nu vadă și să nu judece pe autorii sgomotului făcut în jurul grevei, pe naționaliștii pretinși imaculați cari i-au dat presei maghiare arme să se năpustească asupra așezămintelor noastre bisericesti! Astfel „hula“ întreagă, pe care „autorisații“ ar voi s'o încarce în căreia „consistorialnicilor“ aradani, rămâne să mai mărească încă aureola dlui Rațiu și a proaspeților săi colaboratori.

Culmea cinismului este însă următorul pasagiu:

„Că noi noi nu aprobăm o politică destructivă, care tinde la nimicirea ori cărei autorități în viața noastră publică, nu o facem pentru că am fi parțiali. După-cum ne bucurăm și laudăm faptul, că cele două consistoare din Blaj și Sibiu, au tacheiat la timpul seu un pact, în sensul căruia cele

două arhidieceze se spriginesc reciproc în susținerea școlilor în comunele mixte, tot astfel reprobat pe aceia, cari nu părăsesc în sensul acesta, unic salutar și corespunzător bunei înțelegeri și progresului poporului român. Noi avem speranță, că E. Sc. Sa episcopul Pavel și Radu păstrează în inima lor atâta iubire de neam, în cât în înțelegere cu consistorul aradan vor imita frumosul exemplu dela Blaj și Sibiu.

Voi nu aprobați o politică destructivă, care tinde la nimicirea oricărei autorități? Dar de două ani de zile ce altceva faceți? Nu v-ați năpustit asupra Sinodului aradan cu o furie de epileptic, numind pe maturul corp bisericesc *adunătură de trădători* și cerând linciuirea celor cari la alegerea de episcop au usat de dreptul ce li-se garantează într-o lege mai presus de discuția unor pigmei nemernici?!

Și chiar acum, cu privilegiul grevei, nu în coloanele ziarului vostru consistorul și episcopul Aradului sunt prezentați ca autori ai unor fapte criminale! Asta ce urmărește? Nu nimicirea oricărei autorități?

A, dar subliniați cu șiretlic: ziceți „orice autorități“... Adică duceți campanie destructivă numai în contra unora dintre autoritățile noastre bisericești. De-aceia pe când de adresa subscrisă de Lauran, dar compusă în consistorul gr. catolic oradan și de isprăvile canonicului Boroș nu ziceți nici un cuvânt, nici voi, nici „Gazeta“, despre hotărârile consistorului gr. oriental din Arad scrieți că sunt — criminale!

Și totuși nu sunteți parțiali?

Prin ce dovediți apoi că noi propagăm lupta confesională? Oare a demasca pe cei-ce o propagă și a-i țintui la stâlpul infamiei naționale, însemnează că noi propagăm această luptă? Oare este contrazicere când zicem că trebuie să ne iubim unii pe alții ca frați, oricând de ce lege am fi, și între cuvintele aspre ce am scris la adresa „unor conducători pe tema confesionalismului“? Oare e o simplă întâmplare că după criza, odiosul Dăianu, tolerat de dl Dr. Rațiu, a îmbălbăit ani de zile tot pe gr. orientali, ear în comitetul „Tipografiei“, la „averea națională“ cum se zice, sunt numai greco-catolici! De altminteri noi

nici n'am afirmat că frații gr. catolici din comitet au inaugurat lupta confesională, ci am spus numai, că Dăianu a căutat să producă această impresie.

Nar că azi „autorizați“ au ori nu veleități confesionale, lăsăm să judece publicul cel mare.

Slovacii și pasivitatea.

Prin presa maghiară se ventilază mereu știri care de care mai tendențioasă și mai fantastă asupra atitudinii politice a naționalităților față de viitoarele alegeri.

Așa, „Egyetértés“ în Nr. 1 seu dela 12 Martie aduce știrea, că Slovaci naționaliști, după „Egyetértés“ „panslavi“, — s'au întrunit în ziua de 8 l. c. în Tarocz-Sánmárton, și au hotărât să abandoneze pasivitatea, punând candidatura avocatului Dr. Vanovici și a directorului de bancă Paulinyi Tóth în cercul de sus și cercul de jos din comitatul Turocz, pentru deputație.

În același entrefilet spune ziarul kossuthist că Vanovici a și renunțat de a-și pune candidatura.

Papășariile reporterilor ziarelor șoviniste n'ar merita atențiune; ceea-ce ne face însă să ne oprim de data asta asupra spuselor kossuthiste, este că să indicăm, cât e de grav faptul că s'au redolțit așa de mult elementele cari se încheșaseră odată în alianța naționalităților, prin congresul dela Budapesta, — încât dintr-o comună acțiune proiectată nimic n'a mai rămas, decât, apariții răslete de trudiri: material pentru eventuale plasmuri ș. viniste-malițioase.

Unitatea de acțiune a aliaților Români Serbi și Slovaci, altfel ar fi dispus pe șovinisti; și mai ales altă situație ne-ar fi procurat nouă naționalităților și în special Românilor!

Pentru neglijarea, abandonarea chiar a relațiilor cu frații Slovaci și Serbi cine va trebui astăzi mai ales să-și pună cenușa pe cap?

De sigur că aceia cari s'au făcut stăpâni „autorizați“, cari s'au bătut în piept lăudându-se că sunt mântuitorii programului național, cum și jidanii se gereză de cei mai chemați de-a mântui și duce la biruință „idela de stat maghiar“.

Din Austria.

Sedința Reichsrathului dela 11 l. c. începe prin interpellarea deputatului Bazorad adresată prezidiului, în privința rezolvării afacerii interpelețiilor făcute nu în limba germană. Apoi la propunerea lui Daszynski se alege o comisie de 48 membri, care să cerceteze toate ordinațiile imperiale lansate pe baza § 14 precum și propunerea lui Kaiser, de a se șterge § 14. Tracându-se la ordinea zilei se dă a doua citire proiectului relativ la recruți.

Deputatul Fort, cel tânăr, se declară contra proiectului, pe motivul că el cade în afară de programul acțiunii politice a partidului său. Conchide, că parlamentarismul în Austria nu poate exista alt principiu politic decât sau absolutism sau federalism. Cehii într-o Austrie federalistă vor fi șanțul care închide drumul dela Berlin la Viena, pe care îl vor apăsa până la ultima suflare.

Shedl, german progresist, spune că numai centralismul susține poziția de mare putere a Austriei.

Au mai vorbit și alți oratori, sedința a decurs în liniște.

Din România.

† Ioan Neișescu. Luni a avut loc înmormântarea rămășițelor pământești ale regretatului Ioan Neișescu, fost prefect de Tulcea.

Serviciul religios a fost oficiat de P. S. Arhiepiscopul Nifon Ploșteanu, înconjurat de clerul bisericii Dintr'o zi.

După terminarea serviciului religios au restit discursuri, în biserică, de niț: căpitan Marmara, din regimentul Tulcea No. 33; Măceșcu, membru în consiliul general al județului Tulcea; Onu, revisor școlar al județului Tulcea, și Nicu Rosetti.

În biserică, foarte multă lume printre care numeroși membri fruntași ai partidului național-liberal și conservator. Apoi, o numeroasă delegațiune din județul și orașul Tulcea.

Când corciugul a fost scos din biserică, un pluton din regimentul 1 de genia a dat onorurile.

Dintre numeroasele coroane depuse, afară de ale familiei, menționăm pe a ministrului de internă, a consiliului județului Tulcea, a consiliului comunal, liceului și

externatului din Tulcea, a institutorilor din Tulcea, a băncii „Dobrogei“, a cetățenilor tulceeni, a funcționarilor din Tulcea, Chilia-Vechi și Sulina, a cercului studenților macedoneni, a comunității israelite din Tulcea, a locuitorilor din S-tu Gheorghe, Caraorman, Satu-Nou, Periprava, a Românilor macedoneni, a ofițerilor regimentului Tulcea No. 33, a societății inginerilor și industriștilor de mine, a comunelor Carmen-Sylva și Florești.

La orele trei, cortegiul s'a pus în mișcare dela biserică.

În fața Teatrului Național, dl Pană Macri, ziarist, a rostit o călduroasă și mișcătoare cuvântare.

Apoi cortegiul a străbătut întreaga calea Victoriei, îndreptându-se spre cimitirul Bellu.

Din străinătate.

Drum de fer în Mantenegro. După cum se vedește din Roma s'a subscris contractul pentru facerea unui drum de fer pe linia Anivari Nicsitz-Podgorița. Acest drum de fer va trece de-a lungul mării și apoi intră în inima țării, la Nicsitz. Ideea facerii acestui drum de fer a fost provenită de proiectul drumului de fer austriac, linia Mitrovitza-Serajievo, pentru a face conexiunea noului linii austriace. Ceea-ce nici nu s'a tănuț de presa rusească pe deo parte și de cea italiană. Tendința este de a duce circulația spre porturile italiene, înconjurând pe cele dalmatine. Așa se explică și faptul că linia muntenească se construiește cu capital italian și de ingineri italieni.

DUȘMANII.

Oradea Mare, 11 Martie.

Am cutit cu mare satisfacție adresa P. C. Sale părintelui vicar episcopesc V. Mangra, către P. S. Sa Episcopul gr. catolic din Oradea-mare Mihai Pavel, în afacerea proselitismului ivit în M. Lazuri, o comună așezată în mijlocul pădurilor episcopului latin din Oradea.

Din adresa aceea transpiră dragostea și înțelepciunea, cu un cuvânt mințea și inima, aceste două lucruri principale ale unui dirigitor bisericesc.

Noi — în Bihor — eram pe pace în privința confesionalismului dela venirea în Ioan Oltean în scaunul episcopesc la anul 1875. Răscosatul episcop Oltean avea atât dragoste față de ortodocși, încât mi-aduce aminte de vorbele lui, când clerului subaltern i-a lăsat porunca, ca atunci să iasă în sfârșirea holdelor, când vor eși și „frații“

Femeia și gospodăria.

La Revue et Revue des Revues marea revistă franceză, într'un număr recent ocupându-se de chestiunea educației femeii, sub titlul „Alianța mamelor, dă o serie de precepte din cari reproducem o parte, ce credem a fi potrivită și pentru împrejurările noastre:

Până aci, prin una din acele nenumărate aberațiuni ale inconștienței și orbirei oamenilor, s'a neglijat sau uitat de a pregăti tinerele fete la ocupațiunea cea mai răspândită, aceea a datoriei de mamă. Cei mai mulți admit că ori ce femeie, nu lipsită de inteligență, știe, prin instinct, a executa cu ușurință lucrările „casei“ și astfel lucrurile gospodăriei n'au nevoie a fi învățate. A vorbi astfel, este a comite o mare greșală. Pentru a se convinge de aceasta, este de ajuns a pătrunde fără de veste în intimitatea gospodăriilor: aproape pretutindenea se constată desordinea și neglijența. Conducerea unei gospodării se ivață ca ori și ce alt lucru. Spirituale luminate știu de altminteri, că nimic nu se poate învăța fără silință și fără metodă. Cât despre aceste persoane, cari au putut ajunge prin

ele singure la o oare-care îndemânare în conducerea gospodăriei, ele, cele dintâi, vor recunoaște cât timp au perdut și câte greutate au întâmpinat.

Prosaica chestiune „a oalei de fier“, sub care se înțelege gospodăria, care este de o însemnătate socială considerabilă. Dacă este adevărat, că chestiunea socială este înainte de toate o chestiune de stomac, este clar că a cere pentru muncitor un salariu normal și remunerator nu este de cât unul din poli magnetici ai chestiunii. Celand alt pol opus constă în știința și arta de a întrebuița salariul. Greutatea ce o întâmpină omul în a-și câștiga existența ar trebui să-și găsească o contra greutate în dibăcia femeiei de a întrebuița resursele cu înțelepciune, metodă și economie

Știința domestică nu merită nici decum de a fi pomegrită. Departe de a fi negațiunea științei, ea constituie o minunată sinteză de un caracter științific și eminent utilitar și practic. Învățătura va oferi tinerelor fete de toate condițiile imediate avantajii foarte apreciabile: fata săracă va deveni vrednică de a-și ameliora căsnicia sa; fata bogatului o să fie în stare de a conduce menajul, de a-și regula mai bine afacerile și de a-și asigura direcțiunea casei sale printr-un control inteligent asupra servitorilor.

Instrucțiunea casnică trebuie să inițieze pe tinera fată pentru viitoarele sale datorii și a o pregăti pentru administrațiunea și direcțiunea familiei; ea trebuie să fie complimentul trebuincios al culturii generale a oricărei femei. Higiena sub toate formele sale, higiena copilăriei, știința alimentațiunii și practica artei culinare, sub același titlu ca și cusăturile, vor forma semnele cele mai importante ale acestui învățământ.

Când, în numele feminismului, cerem ca tinerele fete să primească o educațiune apropiată misiunii familiare, pe care majoritatea dintre ele vor trebui să o îndeplinească într-o zi, nu vom de loc a scorbii

femeia la rolul de plâns al unei menajere de rând sau al unei umile servitoare, condamnată prin lege la o vecnică supunere. Din contră înțelegem a ridica demnitatea soției și importanța lucrărilor casnice, a înălța funcțiunile maternale, în așa chip în cât, în societatea fondată pe moogramie mama de familie să fie investită cu puteri rezonabile de o autoritate reală.

Este un interes social de a pregăti pe femeie pentru regalitatea sa casnică. Trebuie pregătită la școala libertății, căci nu poate exista de loc regalitate în sclăvie.

Dela școala maternă până la cursurile de gradul superior, silințele comune și continue vor tinde a iniția pe copilele tinerele fete în secretele viitoarei lor misiuni. Cele mai mici comune vor avea clase lor de menajiu ca apexa sau complement al școlii publice; în orașele și centrele industriale, în cari ignoranța mulțimii de femei este prea adesea ori șorgința sau cauză de extensiune a miseriei, clasele menajere vor răspândi cu profuziune metode bine-făcătoare instrucțiunii casnice. Învățătoarele experte de acum în arta și știința domestică, vor disciplina pe fetele noastre obișnuindu-le încă din copilărie la execuțiunea metodică a multiplelor amenajări ale lucrărilor casnice. Puțin câte puțin, ele vor propaga prin femei aplicațiunile practice ale științei vieții uzuale. Sănătatea publică se va îmbunătăți; copilăria va mai mult protejată și mai bine crescută; omul va găsi într-o locuință salubă și aerisită; alimentația populară, preparată cu grijă și economie, duce principiile sănătății și după un metod riguros studiat, va fi sănătoasă, substanțială, variată și plăcută.

Înțelegând sub această expresiune pe ortodocși. Voia lui Dumnezeu însă a fost, ca acest cap al bisericii gr. cat. să nu fie în viață și a răposat la anul 1879, spre dureră generală a tuturor românilor din Bihor. A venit pe scaunul episcopesc actualul episcop Ex. Sa Mihai Pavel, care earșă este un om cu inimă nobilă, blând și iubitor de așezăminte culturale. Dovadă multele fundațiuni ce l-a făcut. La începutul păstoririi Sale erau lucrurile bune. În internatul de băieți erau primiți și tineri ortodocși — sigur că cu plăcere, căci altfel nici nu se putea, — cari împreună cu frații gr. cat. deuceau o viață pașnică, neavând nici prin gând a se timbra unit pe a țit de catolici și ortodocși. Și erau lucrurile bine. Dar astăzi!

De când a venit în acel internat fanaticul Lauran, ortodocșii sunt scoși de acolo, și sunt huiduiți, dar unguirul catolic se primește cu mai mare plăcere în internat decât chiar românii gr. cat. Băieții sunt șicanati dacă vorbesc românește, și nu e mirare, dacă astăzi toți internștii români conversează în limba maghiară. Despre aceasta ori cine se poate convinge. Dar nu e destul atâta numai, ci băieților li-se dă poruncă aspră, ca în biserică ortodoxă să nu intre. Când merg băieții la plimbare, își ridică pălăriile înaintea bisericilor papistăse, dar înaintea bisericii ort. române nu. Crescută tinerimea dela institutele medii în astfel de spirit, adăugându-se apoi creșterea teologilor în seminare catolice ungurești, să nu ne mirăm, că es ca niște oameni inconștii de simțul național! Deja se observă spiritul acesta la preoții tineri.

Canonicul Lauran, această figură urtă de tot românul de bine, exploatează bună-tatea, blândețea capului său, și se nisuește a face proseliți. Mulți am auzit vorbind de acest om, dar nimenea nu dă pe vorbele lui nimic. Este mai catolic decât papa însuși. Să nu ne mirăm deci, că existența și preotul din Dicănești, void ași câștiga merite, lucră pentru vênarea sufletelor. Oamenii de soțul acesta vor, ca buna înțelegere, ca a existat între românii din Bihor, să se strice, ceea ce nu înseamnă alta, decât: a ne mistui în luptă zadarnică. Într'atâta e orbit soțul acesta de oameni, încât spre pildă și preotul Ardelean din Dicănești ar fi mai bine, dacă s'ar nisul pentru înființarea școlii, care astăzi nu este în Dicănești. Ortodocșii pe lângă toate neajunsurile, se silesc a avea școală în fie care comună și dacă ne vom măsura puterile, abatrăgând dela moșiile primite dela stat, astăzi stăm mai bine noi ortodocșii de cât frații gr. catolici. Au și ei destule de îndreptat, tindă pentru lăcuirea rețelor, dar nu umble după vênarea sufletelor.

Să se știe, că noi pacea o propagăm, pace voim, dar dacă ni-se declară războiu, vom fi și noi gata, și pe lângă toate că nu am fost elevi la „propaganda fide“, avem tărie, și credință, pentru care — dacă trebuie — ne jertfim chiar și viața.

Omicron.

CUGETĂRI.

Precum o femeie, căreia natura n'a dat frumuseță, n'ar putea deveni frumoasă ori-ce ar face; asemenea un om, care n'a primit darul de sus, pe care Domnul nu l'a vizitat, nu poate deveni om mare, ori cât s'ar umfla, ca broasca din fabulă.

Un popor luminat, harnic și econom, este ca o minge de gumilastic cu atât se va înalța mai sus.

Prietinția grsu se leagă, ușor se strică amorul ușor s'aprinde greu se stinge.

RĂSPUNS.

III.

Di Cicio zice că s'a despartit de noi din cause de principii. Lăsa că nu simțim de loc gol în urma trecerii sale în tabăra Hamsea-Măglaș, dar în sfârșit, fiindcă d sa își dă o atât de mare importanță, ear' ziarele dela Brașov și Sibiu li publică proza, să stăm nițel de vorbă. Cine în țeara acea-

sta li va crede însă, că d-sa a găsit mai mult sentiment național la Hamșești, Bocșănești, pe cari ani de zile i-a huiduit, ori la Măglaș, decât între amicii noștri, pe cari nu mai departe, decât la ultima adunare generală a congregației i-a văzut luptând cu toată vigoarea pentru cauza națională! De altminteri atâta prevedere a avut și di Cicio: n'a îndrăsnit nicărit, cu nici o vorbă, să afirme și să laude naționalismul taberei în care se află.

Ce l'a împins deci în tabăra contrară grupării în care d sa luptase zece ani? Am spus o deja: întâiu neputința de-a se alege în direcția „Victoria“. A venit însă încă un motiv, al doilea. Nainte cu doi ani neamurile se simțiau așa de tari, că luând la sigur alegerea lui Hamsea, hotărâseră ca îndată după alegere să facă un ziar nou și o bancă nouă. Sufletul acestor întreprinderi era să fie di Cicio. Intre Popescu Dori, Teodor și George, între Proca, Măglaș și Voniga, se înțelege că mintea Cicio era să fie. La putere au ajuns în diecesă bărbaiți cari, așa se vede, nu știu să aprecieze mei mintea, nici curagiul, nici plămânii di Cicio. Ba mai mult: când au văzut că d-sa vrea să aibă influență în afacerile bisericii cărei nu aparține și vrea să se illustreze susținând cause pierdute, ea și a lui Bocșan, l'au tratat în consecință. Rehou al acestei atitudinți față de di Cicio este ziarul nostru, care, bine înțeles, nu putea să fie inspirat de di Cicio.

Eată de ce d-sa a deschis campanie nu numai în contra consistoriului aradan, care săvârșește fapte criminale, ci și în contra noastră, cari susținem pe făptuitor și la adresa cărora d-sa scrie:

„Atentatele îndreptate contra familiilor cinstite sunt earșă de natură perversă și încât Tribuna Poporului“ va continua a fi jurnal de revolver contra familiilor și a studenților, eu și cu toți aceia, cari l'am dat sprigin la întemeiere, vom declara că, acest ziar nu are drept de existență mai mult în stulul poporului nostru și vom invoca blăstăm-mul pe aceia, cari dintr'un ziar întemeiat cu cele mai bune intențiuni, voesc să făurească săgeți veninoase pentru neamul românesc“.

Am pute să reflectăm la cele de mai sus numai atâta: stilul e omul! Cum d-sa vorbește însă ca și când la spatele d-sale ar fi un legion întreg de luptători cari au ajutat înființarea acestui fol, punem earșă în-trebarea: dar' ce sprigin ai dat D ta, și cu toți aceia“ despre cari scrii? Dar' D-ta mult onorate d le Cicio, dacă ai fi putut, ai fi nimicit foaia noastră înainte cu doi ani. Acum, că s'a dus d'acel cel mai vrednic tovarăș al d tale Teodor Popescu, crezi că și dacă ai invoca blăstăm-mul numai decât, ne-ai pute strica ceva? Nu știi, ce spune în chestii de astea un proverb unguresc?!

De altminteri încheiam. Nu-i decât o lună de când D-ta ai săvârșit un fapt, pe care dacă l comitea altul, desigur li condamna aspru. Te-ai certat în cafenea cu un bun prieten al d-tale, cu omul în cancelaria căruia ai stat vreme îndelungată, te-ai dus apoi la „Aradi Közlöny“ și în două numere d'arindul l'ai făcut cu ouș și cu oțet, cum se zice (laș, calomniator, escroch ordinar — „közönséges ezédeligő“), ba zici că i-ai cerut satisfacție cavalierească numai din considerație pentru familia sa — „családjára való tekintettel“ — „deși știam — zici — că de mult deja acest individ este descualificat“... (Aradi, Közlöny, n rul dela 5 Februarie).

Și totuși pe acest „individ descualificat“ di Cicio l'a dus cu familia ca decor la cununia sa și până la 31 Ianuarie a. e. a întreținut cu d cele mai întime legături familiare și prietenești.

Lăsam deci ca publicul să judece... câtă valoare morală pot să aibă sprostofările di Cicio.

Noutati

Arad, 13 Martie n. 1901.

M Sa Monarchul a petrecut eri și alături în capitala Bavariei, unde s'a dus să felicite pe principele regent Luitpold, care a implinit vârsta de 80 ani. M. Sa a fost primit la gară de însuși principele-regent și familia acestuia și în tot orașul i s'au făcut călduroase ovațiuni.

„Asociațiunea Aradană Națională“. Eri comitetul „Asociațiunei Aradane Naționale“ a ținut ședință, pentru rezolvarea mai multor afaceri curente. A presidat directorul comitetului, di P. Truța, ear prezent au fost d-nii I. I. Pap, Iulia Herbay, Iustin Olariu, Tr. Vașian, Iancu Stefanușiu, Russu Șiriana și S. Secula. Intre altele s'au luat măsuri și pentru ca încasările să fie plătite mei regulat de d-nii membri.

Printșorul nu vrea să fie rege! Prințul Edward, băiețelul de șase ani al moștenitorului Angliei căpătase nu de mult o carte ilustrată cu scene din istoria Angliei. Fruzănd în ea și bucurându-se de chipurile frumoase a ajuns la scena decapitării regelui Carol I. Aci miștelul a stat pe loc și a cerut dela cei din jurul său explicație. Aceștia i-au istorisit sfârșitul tragic al regelui, la ce printșorul a reflectat următoarele:

Asta nu mi place, asta e o poveste urtă. Nici n'am să mă fac rege, ci doctor.

Necrolog. Din București ni-se anunță că după o lungă și grea suferință a înecat din viață Dr. Pom-pine Popescu, în etate de 36 ani. Defunctul este de origine ardelean, născut în Săcele și a emigrat în România după ce a terminat liceul din Brașov. Prin muncă și inteligență a ajuns în capitala României medic secundar la spitalul de copii și medic militar. A fost un Român plin de inimă. Moartea lui o deplâng soția și o copilă, precum și numeroase rude-nii, între cari di Victor Popescu, advocat al băncii „Albina“ din Sibiu, Josif Popescu, inginer de mine la Oțelele Mari, în România, Aurel Popescu și Ioan Popescu, comptabili în București, ea frați, apoi surorile Maria măritată Răsnovan, Otilia, măritată Ghimbășan, Elvira, măritată Paul, Augusta măr. Richard și Lucreția măritată Russu Șiriana.

Celor întristați le transmitem condolențe, defunctului fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată.

Destrămarea „Nemzeti Szövetség“-ului. Citim în „Arad és Vidéke“ de azi: „Apelul pe care l'a scos Országos Nemzeti Szövetség se plânge că numita reuniune nu întimpină, din partea publicului mare, de cât cea mai deservită indiferență“.

Numitul ziar reproduce apoi din „Nemzeti Szemle“ un articol în care cei competenți arată că azi reuniunea nu are mai mult de 14 filiale, din 35 câte fuseseră înainte cu doi ani. Dar nici dintr'acestea nu mai dau semne de viață decât cel mult 3—4.

S'au cumințit compatrioții noștri.

Ziarele maghiare în slovacime. Ziarul „Fejvidéki Híradó“ se plânge amar, că în ținutul nordic al Ungariei gazetăria ungurească nu înfloreste, cum le-ar plăcea „patrioților“. Așa d. e. într'o cafenea din Gărs (aproape de Lozorec) nu este decât o sugură foarte ungurească din Budapesta. În dată ce seosește foaia însă unul din oșpetii înci dela ușa cafenelei tale din ea romanul, apoi alt oșpet foltoșul, al treilea articol de fond și în fine stul tale partea economică. În scurta vreme deci s'armana ga-

zetă e mâncată de vireolaci. Inteligența maghiară nu ține foi ungurești. În genere ungurimea nu este organizată cum se cade în ținutul de nord al țării. Altfel lucră pressa slovacă. Ziarele slovace urmăresc cu atențiune și îmbrățișează interesele întregii slovacime. — Autorul acestor tănguii e de părere apoi, că pentru fericirea țării locuite de Slovaci, trebuie să se înființeze un ziar puternic unguresc și mai ales e de lipsă nu asemenea organ din punct de vedere cultural și al politicii de naționalitate.

Se duce. Molnár István, șpanul comitatului Zemplén, si-a cerut pensionarea.

Soartea studenților ruși. Se scrie că în urma turburărilor studențești dela Universitatea din Kiev, mai mulți studenți, cari de pedeapsă înrolați la miliție n'au voit să jure pe steag, pentru aceasta oșândii fiind la moarte, țarul a schimbat pedeapsa de moarte în închisoare militară pe viață.

Sângele apă nu se face. Știam până acuma de propagandă catolică, dar nu știam că și jidanii își câștigă și recăștigă așa cu una cu două proseliți pentru legea lui Moise. Dar eată un cas ce ne referă ziarele maghiare, — fără să aibă cuvânt de indignare luptătorii pentru integritatea coroanei Sfântului Ștefan:

Herman Harsányi, lucrător la instalați de conducte de apă în Oradea Mare, jidan de fol, s'a căsătorit cu o reformată. A avut din căsătorie doi copii, Ferencz și Jozsef, botezați reformați, cum se botezase și tatăl lor. Copii ajungând mari, Ferencz se îndrăgostește de o ovreică din Budapesta, și ca s'o poată lua de soție, ca să i se dea fata, trece la legea mozaică. Dar ea să nu fie nici o diferență de natură... morală (sau cum s'a-i zicem?) între el și fratele său Jozsef, trece și acesta la moșaism, făcându se astfel neofitii „patrioți“ și neofitii iudaici.

Nași, la „actul serbătoresc“ — cum li zice ziarul boșilor proprietari maghiari „Hozák“ — al trecerii la iudaism, au fost: ober-rabinul Fuchs Mór și Kohn Herman executor vamal, în Oradea-mare, — unde s'a făcut și botezul ș'apoi și nunta amoroasă Ferencz.

Sângele apă nu se face!

Placarde revoluționare în Costantinopol. După știrile din Constantinopol, poliția a secuestrat placarde revoluționare în limba turcească afișate în mai multe locuri din Stambul, vestejind regimul actual și amenințând să se servosască de violență. Un pasăgiu este îndreptat în contra Rusiei și a Germaniei.

Romanșoasa din palat. Din Nizza se știe că înainte de sosirea acestă a principelui de Monaco cu 24 ore, principesa, soția lui, a dispărut.

Nu demult s'a svouit prin presă că perechea domnitoare din Monaco e pe cale de a divorța. Principesa de altfel se interesa cu deosebire de compozitorul musical portugezul Isidor Lara. Pe când soțul său făcea lungi călătorii de ștudiști-fice, de un timp se acredita din ce în ce versiunea că soții vor divorța; dar acum câte-va săptămâni această știre a fost demintată oficial. Acum câteva zile principele latorcându se din Paris la reședința sa nu și mai găsește soția, care a dispărut, — împreună cu artistul Lara.

ULTIME ȘTIRI.

Capstadt, 12 Martie. Ciomu se întinde tot mai tare. Azi s'au semnalat 15 îmbolnăviri noue.

Bota și Kutschener s'au întâlnit eri pe dealul numit Tun. Amândoi erau călare. Kutschener venise însoțit de secretarul său, Bota singur. Generalul bur a cerut un armistițiu, pentru-ca să aibă vreme a se consulta și cu De Wett. Dacă Englezii vor acorda o autonomie largă, Burii vor capitula.

Genoa, 12 Martie. Din Rio de Janeiro vin știri alarmante. În capitala Brasiliei e aproape să izbucnească revoluție monarchistă. Trupele sunt conșignate, ear' flota stă gata de războiu.

Madrid, 12 Martie. Cu ocazia tulburărilor de eri au fost răniți 14 geandarmi. Arestările continuă.

Editor. Aurel Popovici Barciuanu. Red: respuns: Ioan Russu Șiriana.

Publicațiune pentru imobile.

Caut pentru arândare o moșie de 1000—2000 de jugere pe mai mulți ani, cu locuință și cu edificii economice.

Caut apoi mai multe locuri, mai mari sau mai mici, plantate cu viie, provăzute cu locuință, cu colnă și cu aranjamentul trebuitor și caut tot-odată comisionar pentru vinderea acestora.

Sunt case nou de arândat cu 1 și 2 caturi, cari se pot da în schimb pentru case cu preț mai mic, sau pentru imobile cu condițiuni favorabile.

Se află în comitatul Torontal (Banat) o moșie de 1000 jugere cadastrale, cu sol ușor, negru și cu edificii îndestulitoare economice, cari sunt de exarândat pentru 12 ani; eventual se poate vinde pentru vecie cu preț avantajos și pe lângă condițiuni favorabile.

În comitatul Hunedoarei se află o moșie de nobil, de 400 jugere cadastrale, bine arăngată, din care 150 jugere cad sol negru ca loc de arat, 170 jugere cad. pădure seculară, 50 jug. cad. fâneață, 20 jug. cad. pășune și 20 jug. intravilan: — cu locuință domnească, cu parc, cu frumoasă grădină mare de poame, cu edificii economice acoperite cu țiglă nouă, cu „fundus instructus“ și cu vite necesare. — din cauza morții se vinde cu un preț ne mai pomenit de ieftin și poate fi cumpărată numai de cât, eventual se poate schimba și pentru o casă în preț de 40—45 mil fl.

În nemijlocită apropiere de Arad se află de vânzare o moșie, rămint de prima clasă de 820 jugere ungurești, provăzută cu locuință foarte bună și cu edificii economice, eventual împreună cu „fundus instructus“, pe lângă foarte bune condiții de plată și cu preț avantajos. La cumpărare se cere suma de 30 mil fl. în bani gata, ear' restul sumei se poate plăti în rate de mai mulți ani.

Tot în apropiere de Arad se află de vânzare pe vecie o moșie de 320 jugere ungurești, comasate și de cea mai bună calitate, cu locuință frumoasă și cu edificii economice bune. Se vinde ieftin și cu preț foarte avantajos.

O altă moșie de 650 jugere ungurești din comitatul Aradului, de calitate bună, provăzută cu locuință domnească, cu grădină frumoasă de legume și cu tot felul de edificii economice. Prețul din urmă e 100 000 fl. Moșia are o sarcină de 40 000 fl, care se poate primi și se poate plăti în rate mici.

Afară de astea mai sunt încă de vânzare mai multe moși mai mari și mai mici. În suburbiul Aradului, în Poltura, se vinde din mână liberă o viie de 5 ani cu plantațiune americană, care rodește deja, cu un teritoriu de 10 jugere ungurești, cu locuință domnească, cu colnă și cu aranjament complet. Se vinde cu preț avantajos și pe lângă condițiuni bune.

Am încă la mine însărcinare de-a vinde vii de deal mai mari și mai mici; apoi vit plantate și roditoare, altele cari acum se plantează și altele cari rodec deja, cu locuințe domnești, cu colne și cu tot aranjamentul. Se vând cu prețuri avantajoase și pe lângă condițiuni de plată favorabile.

Caut apoi spre cumpărare o vie mai mare în Gioroc sau în Miniș, cu locuință, colnă și cu aranjament; vița poate fi, în parte, și plantată.

Sunt apoi însărcinat de-a vinde mai multe case nou de arândat, mai mici și mai mari, la cari avantajul cel mai mare e, că se pot cumpăra cu bani puțini, ear' restul se poate plăti sau șterge din venitul arândei.

Primește asupra mea îndatorirea de-a vinde și de a mijloci punctual vânzarea de tot felul de case, și rog on. public să mă învrednicească cu încrederea sa în asemenea afaceri:

Cu deslușiri mai amănunțite servește: 574 2—4

CAROL ROSENBERG

Arad, strada Eötvös Nr. 12.

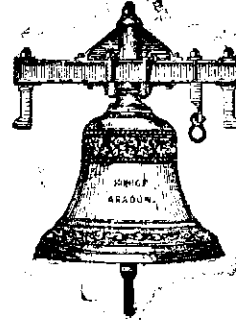
Frideric Hönig

Turnătorie de clopote și metal, fabrică de pompe, arăngată pe motor de vapor,

Arad, strada Rákóczy Nr. 11-28

S'a fondat la 1840.

Premiată la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de platire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg., invenție proprie, cari au avantajul că, față cu ori-ce alte clopote, la turnarea unui și aceluiași clopot tare și cu sunet odânc, — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului.

Recomandă totodată clopotele de fer, ce se pot învêrți și postamentele de fer, prin a căror întrebuintare clopotele se pot scuti de crepat și chiar și cele mai mari clopote se pot trage, fără-ca să clătine turnul.

Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în corcană de fer, ce se poate învêrți, cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote noue pe lângă o supra-solvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

543 8—52

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“ următoarele opuri:

	coroana	fler
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățator; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu chărți geografice	—	—70 „
2.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean,	—	2.— „
3.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu,	—	—80 „
4.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu,	—	2.— „
5.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	4.— „
6.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov.	—	2.50 „
7.) „Răsboiul pentru neatârnavă“ de George Coșbuc.	—	1.20 „
8.) „Vieritul“ — de Petru Vancu,	—	1.— „
9.) „Teoria Dramel“ — de Dr. Iosif Blaga.	—	3.60 „
10.) „Juvenilla“ — de Sextil Pușcariu.	—	1.60 „
11.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț.	—	5.— „
12.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul,	—	1.50 „
13.) Instrucțiuni populare populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilchelm Niemandz	—	1.20 „
14.) „Ioan Botezătorul, tragedie în 5 acte și un preludiv tradusă de Il. Chendi și C. Sandu după Hermann Sudermann	—	2.— „
15.) Henric Ibsen „Ziua Invierei“ Epilog dramatic în 3 acte traducere de Il. Chendi și C. Sandu	—	1.— „

La comande să se mai adauge de fle-care op 10 fleri spese postale.